

ბერლინში, 2019 წლის 8-12 აპრილს, მაღალი რანგის ქართული დელეგაციის ვიზიტის ანგარიში: „სატელეფონო საუბრის ფარული მიყურადების სამართლებრივი საფუძვლები, გამოყენების პრაქტიკა და კონტროლი გერმანიაში“*

ხათუნა დიასამიძე, საერთაშორისო სამართლებრივი თანამშრომლობის გერმანული ფონდის სამხრეთაღმოსავლეთ ევროპა II და სამხრეთკავკასიის პროექტების მენეჯერი

საერთაშორისო იურიდიული თანამშრომლობის გერმანული ფონდი (IRZ) საქართველოში 2006 წლიდან ახორციელებს საკონსულტაციო საქმიანობას. კონსულტაციების ძირითადი მიმართულებაა სისხლის სამართალი. ამ ორმხრივი თანამშრომლობის ფარგლებში IRZ-მა 2019 წლის 8-12 აპრილს ბერლინში მოაწყო სამუშაო შეხვედრა მაღალი რანგის ქართული დელეგაციისათვის. დელეგაცია შედგებოდა საქართველოს პარლამენტის ორი კომიტეტის თავმჯდომარის, საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარის, მისი ორი მოადგილის და პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ინსპექტორისგან. შეხვედრები გაიმართა გერმანიის იუსტიციისა და მომხმარებელთა დაცვის ფედერალურ სამინისტროში და შინაგან საქმეთა, აღმშენებლობისა და სამშობლოს ფედერალურ სამინისტროში, ასევე მონაცემთა დაცვისა და ინფორმაციის თავისუფლების ფედერალურ კომისართან, ფედერალური კრიმინალური პოლიციის და ბერლინის კონსტიტუციის დაცვის სამსახურის წარმომადგენლებთან, ბერლინის გენერალურ პროკურატურაში, გერმანიის ბუნდესთავის სამართლისა და მომხმარებელთა დაცვის კომიტეტში, ბუნდესთავის გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის ძირითადი კანონის მე-13 მუხლის მე-6 პუნქტის შესაბამისად შექმნილ ჯგუფსა და, საბოლოოდ, მე-10 მუხლის კომისიასა და საპარლამენტო კონტროლის ჯგუფში. გერმანულ კოლეგებთან საუბრის თემატიკა შეეხებოდა სატელეფონო საუბრის ტრაფიკის მონაცემების ზედამხედველობის დასაშვებობას, ხელმისაწვდომობას, გამოყენებასა და შენახვას და მათ მიმართებას კონსტიტუციით გარანტირებულ ძირითად უფლებებთან.

* სტატია ქართულად თარგმნა ჟურნალის სამუშაო ჯგუფის წევრმა *ლადო სირდაძემ*.

მოცემულ ანგარიშში შეჯამებული იქნება სამუშაო შეხვედრისას მიღებული ინფორმაცია და ავტორი შეეცდება, წარმოადგინოს მოკლე საერთო სურათი გერმანიაში სატელეფონო საუბრის ფარულ მიყურადებასთან დაკავშირებით.

სატელეფონო საუბრის ფარული მიყურადება მიეკუთვნება საგამოძიებო ღონისძიებებს, რომელსაც ორგანიზებულ დანაშაულთან და ტერორიზმთან ბრძოლისას და ეროვნული უსაფრთხოების დაცვისას დიდი ყურადღება ეთმობა და მაღალი პოტენციალი გააჩნია.¹ გლობალიზაციისა და მზარდი დიგიტალიზაციის პირობებში მისი პრაქტიკული მნიშვნელობა კვლავ იმატებს.² მეორე მხრივ, სატელეფონო საუბრის ფარული მიყურადება წარმოადგენს გამოწვევას სამართლებრივი სახელმწიფოსათვის. ყველაზე დიდი სირთულე არის სწორი ბალანსის პოვნა, ერთი მხრივ, იმ სარგებელს შორის, რომელიც სატელეფონო საუბრის ფარულ მიყურადებას მოაქვს და, მეორე მხრივ, მიყურადებასთან გარდაუვლად დაკავშირებულ პირის ძირითად უფლებებში ჩარევას შორის.

გერმანიის ფედერაციულ რესპუბლიკაში სატელეფონო საუბრის ფარული მიყურადება – დაკვირვების საფუძვლისა და მიზნის მიხედვით – შეიძლება განხორციელდეს ფედერაციისა და მინების პოლიციის შესახებ კანონებით, გერმანიის სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის³ 100a და

¹ ინფორმაცია ხელმისაწვდომია: https://rsw.beck.de/docs/librariesprovider5/rsw-dokumente/Abschlussbericht_1_1_, უკანასკნელად ნანახია – 1.8.2019.

² შდრ. https://www.bundesjustizamt.de/DE/Themen/Buergerdienste/Justizstatistik/Telekommunikation/Telekommunikationsueberwachung_node.html, უკანასკნელად ნანახია – 1.8.2019.

³ შემდეგში შემოკლებულია, როგორც გსსსკ.

მომდევნო პარაგრაფებით, წერილის, ფოსტისა და კავშირგაბმულობის საიდუმლოების შეზღუდვის შესახებ კანონით (მე-10 მუხლის კანონი) დაზვერვის ფედერალური სამსახურის ან მიწების კონსტიტუციის დაცვის სამსახურის მოხელეების მიერ ან საბაჟო კონტროლის სამსახურის შესახებ კანონის 23a მუხლის საფუძველზე. სატელეფონო საუბრის ფარული მიყურადების განხორციელება გსსსკ-ის 100a პარაგრაფის მიხედვით არის ყველაზე გავრცელებული შემთხვევა. მისი სისხლის გამო ყველაზე მეტი განხილვა დაეთმო სატელეფონო საუბრის ფარული მიყურადების განხორციელებას სისხლის-სამართლებრივი გამოძიების ფარგლებში. თუმცა მისი განსაკუთრებული მნიშვნელობიდან გამომდინარე არც მე-10 მუხლის კანონის ფარგლებში სატელეფონო საუბრის ფარული მიყურადების განხორციელება არ დარჩენილა ყურადღების მიღმა.

რადგანაც სატელეფონო საუბრის ფარული მიყურადება წარმოადგენს მნიშვნელოვან ჩარევას გერმანიის ძირითადი კანონის მე-10 მუხლით გარანტირებულ წერილის, ფოსტისა და კავშირგაბმულობის საიდუმლოების, საყოველთაო პირად და ინფორმაციული თვითგამორკვევის უფლებებში, რომლებიც აღიარებულია გერმანიის ძირითადი კანონის მე-2 I და პირველი მუხლის საფუძველზე, გერმანიის ფედერალურმა საკონსტიტუციო სასამართლომ მაღალი საკონსტიტუციო მოთხოვნები განსაზღვრა ძირითად უფლებაში ამგვარი ჩარევისთვის⁴ და კანონმდებელს განუსაზღვრა ვალდებულება, შეემუშავებინა შესაბამისი რეგულაციები.

სისხლისსამართლებრივი დევნის ფარგლებში სატელეფონო საუბრის ფარული მიყურადების განხორციელება მოწესრიგებულია სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსით. გსსსკ-ის 100a და 100e პარაგრაფები განსაზღვრავენ იმ წინაპირობებსა და პროცესს, რომელთა ფარგლებშიც ფარული მიყურადება დასაშვებია. გარდა ამისა, გსსსკ-ის 100g და 100i პარაგრაფები არეგულირებენ მობილური მოწყობილობის ტრაფიკისა და ლოკაციის განმსაზღვრელი მონაცემების მოძიებას. ცალკეულ შემთხვევებში ტელეკომუნიკაციის შესახებ კანონით⁵

განსაზღვრულია პროვაიდერი კომპანიის ვალდებულება, შეინახოს მონაცემები და დაეხმაროს გამოძიების პროცესს.

გსსსკ-ის 100a პარაგრაფი უშვებს არა მხოლოდ სატელეფონო საუბრის ფარულ მიყურადებას, არამედ გამოძიებლის მიერ საუბრის ჩანერას. ამასთანავე, გსსსკ-ის 100a პარაგრაფის გამოყენების სფერო ვრცელდება არა მხოლოდ ტელეკომუნიკაციის⁶ ტრადიციულ ფორმებზე, არამედ მოიცავს არაკოდირებული კომუნიკაციის ყველა ფორმას, მაგალითად, მოკლე ტექსტურ შეტყობინებას, ელ-ფოსტას, მესენჯერ-აპლიკაციასა და ინტერნეტ-ტელეფონის ყველა ფორმას. ამის საპირისპიროდ, კოდირებული კომუნიკაციის შემთხვევაში სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 2017 წლის რეფორმის შედეგად ახლად დამატებული 100a I პარაგრაფის პირველი აბზაცის მე-2 და მე-3 წინადადებების საფუძველზე ხორციელდება “სატელეფონო საუბრის წყაროს ფარული მიყურადება გამოძიებელს უფლებას აძლევს, არაკოდირებული მონაცემის გადაჭერა მოახდინოს ან მონაცემების კოდირებამდე, ან მას შემდეგ, რაც ინტერნეტ-აპლიკაციის მიერ ამ მონაცემთა დეკოდირება მოხდება. გადაჭერა ხდება იმით, რომ საიდუმლო პროგრამა ინსტალირდება სამიზნე მოწყობილობაში. გამოძიებლის უფლება მოსილება ვრცელდება მხოლოდ მიმდინარე კომუნიკაციაზე.

სატელეფონო საუბრის ფარული მიყურადების წინაპირობები დადგენილია გსსსკ-ის 100a და 100e პარაგრაფებით, რომელთა შორისაცაა ფაქტებით დასაბუთებული ეჭვი, რომ პირი გსსსკ-ის 100a II პარაგრაფით გათვალისწინებული დანაშაულის ამსრულებელი ან თანამონაწილეა და კონკრეტულ შემთხვევაში ჩადენილია მნიშვნელოვანი დანაშაული. გსსსკ-ის მე-100a I 3 პარაგრაფის თანახმად, ფარული მიყურადების ღონისძიება მხოლოდ მაშინ არის ნებადართული, როცა საქმის გარემოებების ან დანაშაულის ადგილის გამოკვლევა სხვაგვარად უშედეგო ან განსაკუთრებით გართულებულია.

⁴ BVerfG 1 BvR 370/07, 1 BvR 595/07 (Erster Senat) – Urte. v. 20.4.2016 27.2.2008; BVerfG 120, 274; BVerfG, Urte. v. 20.4.2016 – 1 BvR 966/09, 1 BvR 1140/09.

⁵ ტელეკომუნიკაციის შესახებ კანონი მიღებულ იქნა 2004 წლის 22 ივნისს (BGBl. I S. 846) და მასში ბოლო ცვლილება შევიდა 2019 წლის 21 ივნისის კანონის მე-5 მუხლის 22 პუნქტით; კანონი გერმანულ ენაზე ხელმისაწვდომია: https://www.gesetze-im-internet.de/tkg_2004/TKG.pdf, უკანასკნელად ნანახია – 1.8.2019.

⁶ ტერმინ „ტელეკომუნიკაციასთან“ დაკავშირებით შდრ. ტელეკომუნიკაციის შესახებ კანონის მე-3, პარაგრაფის 22-ე ქვეპუნქტი.

გსსსკ-ის 100e პარაგრაფის მიხედვით, სასამართლოს სატელეფონო საუბრის ფარული მიყურადების შესახებ ნებართვის გაცემა შეუძლია მხოლოდ პროკურატურის შუამდგომლობის საფუძველზე. გადაუდებელი აუცილებლობისას პროკურატურას შეუძლია, თავად მიიღოს დროებითი გადაწყვეტილება, რომელიც სამი სამუშაო დღის ვადაში სასამართლოს მიერ უნდა დადასტურდეს (გსსსკ-ის 100e I 3 პარაგრაფი). ღონისძიების ვადა შეიძლება იყოს არაუმეტეს სამი თვისა. ვადის გაგრძელება შეიძლება არაუმეტეს სამი თვით. თუ მიყურადების საერთო ვადა გაგრძელდა ექვსი თვე, ვადის კვლავ გაგრძელების შესახებ გადაწყვეტილებას იღებს მინის უმაღლესი სასამართლო (გსსსკ-ის 100e I 5 პარაგრაფი). სატელეფონო საუბრის ფარული მიყურადების შესახებ გადაწყვეტილება, უპირველეს ყოვლისა, მიემართება დანაშაულებრივ ქმედებაში ეჭვმიტანილ პირს. თუმცა იგი შეიძლება მიღებულ იქნეს უშუალოდ მესამე პირის მიმართ (შეადარე გსსსკ-ის 100a III პარაგრაფი). პირებს ფარული მიყურადების შესახებ უნდა შეატყობინონ მოგვიანებით (გსსსკ-ის 101 IV 1 3 პარაგრაფი). პირადი ცხოვრების ძირითადი ნაწილი სარგებლობს განსაკუთრებული დაცვით გსსსკ-ის 100d I პარაგრაფის მიხედვით.

სატელეფონო საუბრის წყაროს ფარულ მიყურადებას უმეტესწილად იგივე წინაპირობები აქვს, რაც ტრადიციულ სატელეფონო საუბრის ფარულ მიყურადებას და სუბსიდიური ხასიათი გააჩნია. მნიშვნელოვანია ასევე პროცესის ტექნიკურად განხორციელების გსსსკ-ის 100a V პარაგრაფით გათვალისწინებული დამატებითი წინაპირობები. ძირითადად, გსსსკ-ის 100a V 1 1 პარაგრაფის მეშვეობით მხოლოდ იმ მიმდინარე სატელეფონო კომუნიკაციის ან კომუნიკაციის შინაარსისა და პირობების ფარული მიყურადება და შენახვა შეიძლება, რომლებზეც ნებადართულ პერიოდში ასევე “ჩვეულებრივი” სატელეფონო საუბრის ფარული მიყურადება ვრცელდება. გარდა ამისა, გსსსკ-ის 100a V 1 2 პარაგრაფით დადგენილია, რომ მიყურადების ქვეშ მყოფი სისტემა მხოლოდ იმდენად უნდა მოდიფიცირდეს, რამდენადაც ეს აუცილებელია მონაცემის მოსაპოვებლად. სისტემის ცვლილების შემთხვევაში, ღონისძიების განხორციელების დასრულების შემდეგ ეს სისტემა ავტომატურად უნდა დაუბრუნდეს ძველ მდგომარეობას (გსსსკ-ის 100a V 1 3 პარაგრაფით). გსსსკ-ის 100a V 2 პარაგრაფით,

ფით, აუცილებელია, რომ საიდუმლო პროგრამაზე უნებართვო წვდომა გამორიცხული იყოს და სატელეფონო საუბრის წყაროს ფარული მიყურადების შედეგად მოპოვებული მონაცემები დაცული იყოს ცვლილების, უნებართვო წაშლის და უნებართვო გავრცელებისგან (გსსსკ-ის 100a V 3 პარაგრაფი). გარდა ამისა, სატელეფონო საუბრის წყაროს ფარულ მიყურადებას გააჩნია პროტოკოლირების განსაკუთრებული ვალდებულება (გსსსკ-ის 100a VI პარაგრაფი).

სისხლისსამართლებრივი გამოძიების ფარგლებში სატელეფონო საუბრის ფარული მიყურადების განხორციელებისას, საბოლოოდ, პროკურატურას აკისრია გამოძიების მართლზომიერად წარმართვის პასუხისმგებლობა. სასამართლოების შესახებ კონსტიტუციური კანონის 152-ე I პარაგრაფის მიხედვით, პროკურატურას ე. წ. სახელმწიფო ბრალდების გამომძიებლების – პირველ რიგში, პოლიციის მოხელეების მიმართ – გააჩნია მითითების უფლება. პროკურატურას სატელეფონო საუბრის ფარული მიყურადებისას აქვს ასეთი ღონისძიების საჭიროებისა და კანონმდებლობით დადგენილი წინაპირობების არსებობის შემონიშნის ვალდებულება. ის პასუხისმგებელია, მიმართოს სასამართლოს ნებართვის თაობაზე (მდრ. გსსსკ-ის 162-ე პარაგრაფი). როგორც ზემოთ უკვე აღინიშნა, გსსსკ-ის 100e I 2, 3 პარაგრაფის მიხედვით, გადაუდებელი აუცილებლობის პირობებში სატელეფონო საუბრის ფარული მიყურადების შესახებ გადაწყვეტილება შეიძლება გამოიტანოს პროკურატურამაც (იხ. ზემოთ). გსსსკ-ის 161 I პარაგრაფით, პროკურატურა უფლებამოსილია, თავად წარმართოს გამოძიება ან ამის უფლება მინიჭოს პოლიციას. პრაქტიკაში, როგორც წესი, გამოძიებას წარმართავს პოლიცია.

იმ ზოგიერთი საგამოძიებო ღონისძიებისთვის, რომლებიც ძირითად უფლებებში ინტენსიურ ჩარევას იწვევს, აუცილებელია სასამართლოს ნებართვა. კომპეტენტურ რაიონულ სასამართლოებში ზოგიერთ მოსამართლეს აქვს გამოძიების პროცესში გადაწყვეტილების მიღების უფლება. სწორედ ეს მოსამართლეები იღებენ გადაწყვეტილებას პროკურატურის შუამდგომლობასთან დაკავშირებით.

რადგანაც საქმეზე პასუხისმგებელი პოლიციის დაწესებულება, როგორც წესი, არ არის აღჭურვილი შესაბამისი მონეობილობებით, რომ განახორცი-

ელოს სატელეფონო საუბრის ფარული მიყურადება ან სატელეფონო საუბრის წყაროს ფარული მიყურადება, პროკურატურა მიმართავს ფედერალურ ან მიწის კრიმინალურ პოლიციას.

სატელეფონო საუბრის ფარული მიყურადების პრაქტიკული განხორციელების წესი განსაზღვრულია სატელეფონო საუბრის ფარული მიყურადების შესახებ დადგენილებით⁷.

წყაროს ფარული სატელეფონო მიყურადება არსობრივად განსხვავდება “ჩვეულებრივი” სატელეფონო საუბრის ფარული მიყურადებისგან. ის ხშირად გაკრიტიკებულია უფლებაში ჩარევის ინტენსიურობის გამო, რომელიც გამოწვეულია მისი ტექნიკურად განხორციელების შედეგად.⁸

„ჩვეულებრივი“ სატელეფონო საუბრის ფარული მიყურადებისას პროვაიდერი კომპანია სასამართლოს გადაწყვეტილებით ვალდებულია, მიმდინარე ტელეკომუნიკაციისას მოპოვებული მონაცემები პირდაპირ გადასცეს სისხლისსამართლებრივი დევნის განმახორციელებელ ორგანოს. თუ კომუნიკაცია მიმდინარეობს კოდირებული სახით, ზემოაღნიშნული, როგორც წესი, ტექნიკურად შეუძლებელია. ასეთ დროს ნებადართულია სატელეფონო საუბრის წყაროს ფარული მიყურადება. ღონისძიების შესახებ გამოტანილი გადაწყვეტილებით ფედერალური ან მიწის კრიმინალური პოლიცია დამოუკიდებელ კომპანიას ავალებს პროგრამის შექმნას, რომელიც გამოყენებული იქნება სამიზნე მონეობილობაში შესაღწევად. ჯერ-

ჯერობით პასუხგაუცემელი რჩება, სასამართლოს მიერ გაცემული ნებართვით მოცული უნდა იყოს თუ არა გამოყენებული პროგრამის ფუნქციონირების წესი.⁹

რაც შეეხება კონტროლის მექანიზმებს, გსსსკ-ის 100a პარაგრაფის მიხედვით, სატელეფონო საუბრის ფარული მიყურადება ექვემდებარება, ერთი მხრივ, სასამართლო, ხოლო, მეორე მხრივ, მონაცემთა დაცვის კონტროლს მონაცემთა დაცვისა და ინფორმაციის თავისუფლების ფედერალური კომისიის მიერ.

ცალკეულ შემთხვევებში სატელეფონო საუბრის მიყურადება და ჩანერა შეიძლება განხორციელდეს ფედერალური დაზვერვის სამსახურის, კონსტიტუციის დაცვის ფედერალური და მინების სამსახურის მოხელეებისა და სამხედრო კონტრდაზვერვის სამსახურის მიერ მე-10 მუხლის კანონის მიხედვით. მე-10 მუხლის კანონის ღონისძიების გამოყენების ნინაპირობაა კონკრეტული დანაშაულებების ჩადენა ან დაგეგმვა, რომელთა შორისაცაა მშვიდობის ნინააღმდეგ ჩადენილი დანაშაულებები და სახელმწიფო ღალატი (გერმანიის სისხლის სამართლის კოდექსის 80a-83-ე პარაგრაფები), საზოგადოებრივი წესრიგის დარღვევა და ეროვნული შუღლის გაღვივება (გერმანიის სისხლის სამართლის კოდექსის 129a-130-ე პარაგრაფები) და ბინადრობის შესახებ კანონის 95 | 8 პარაგრაფით გათვალისწინებული დანაშაულებები. დანაშაულთა ეს კატალოგი ძირითადად მოცულია გსსსკ-ის 100a პარაგრაფით. გარდა ამისა, ფედერალური დაზვერვის სამსახურს საერთაშორისო ტელეკომუნიკაციების ფარული მიყურადება და შენახვა შეუძლია საძიებო სიტყვის მეშვეობითა და შეზღუდულ ფარგლებში, მაგალითად, ტერორისტული თავდასხმის შესახებ ინფორმაციის დროულად მიღების მიზნით (მე-10 მუხლის კანონის მე-5 პარაგრაფით).

მე-10 მუხლის კანონით გათვალისწინებული ფედერალური დაზვერვის სამსახურის ღონისძიების განხორციელებაზე პასუხისმგებელია შინაგან საქმეთა, აღმშენებლობისა და სამშობლოს ფედერალური სამინისტრო, ხოლო კონსტიტუციის დაცვის მინების სამსახურის შემთხვევაში შესაბამისი უმაღლესი მოხელეები. ფედერალური დაზვერვის

⁷ 2017 წლის 11 ივლისს სატელეფონო საუბრის ფარულ მიყურადებასთან დაკავშირებული ღონისძიებების ტექნიკური და ორგანიზაციული განხორციელების შესახებ დადგენილების პირველადი ვერსია (BGBl. I S. 2316), რომელიც უკანასკნელად 2017 წლის 17 აგვისტოს მიღებული კანონის მე-16 მუხლით შეიცვალა (BGBl. I S. 3202), ხელმისაწვდომია: https://www.gesetze-im-internet.de/tk_v_2005/TKUV.pdf, უკანასკნელად ნანახია – 1.8.2019.

⁸ ინფორმაცია ხელმისაწვდომია: https://www.strafverteidigervereinigung.org/Material/Themen/Technik%20&%20Ueberwachung/37_buermeyer.html, უკანასკნელად ნანახია – 1.8.2019; <https://www.morgenpost.de/politik/article215139967/Der-Staat-als-Spion-wie-weit-darf-Ueberwachung-gehen.html>, უკანასკნელად ნანახია – 1.8.2019; <https://www.faz.net/aktuell/politik/online-durchsuchung-quellen-tkue-bundestrojaner-wird-gesetz-15071053.html>, უკანასკნელად ნანახია – 1.8.2019; https://www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Entscheidungen/DE/2016/04/rs20160420_1bvr096609.html, უკანასკნელად ნანახია – 1.8.2019.

⁹ ინფორმაცია ხელმისაწვდომია: <https://investigativ.welt.de/2017/07/26/der-bundestrojaner-das-kann-er-und-das-nicht/>, უკანასკნელად ნანახია – 1.8.2019.

სამსახურების (კონსტიტუციის დაცვის ფედერალური სამსახური, ფედერალური დაზვერვის სამსახური, სამხედრო კონტრაზვერვის სამსახური) მიერ ერთობლივად მოთხოვნილი და შინაგან საქმეთა, აღმშენებლობისა და სამშობლოს ფედერალური სამინისტროს მიერ განხორციელებული მე-10 მუხლის კანონის ღონისძიების საჭიროებისა და დასაშვებობის შესახებ გადაწყვეტილებას იღებს ბუნდესთაგის მე-10 მუხლის კომისია, ხოლო მიწების დონეზე – შესაბამისი ლანდაგების კომისიები. გარდა ამისა, მე-10 მუხლის კომისიას გააჩნია საკონტროლო ფუნქციები. დაზვერვის სამსახურის ფარგლებში, მე-10 მუხლის კომისიის გარდა, არსებობს კონტროლის დამატებითი ორგანოები. ესენია, ერთი მხრივ, საპარლამენტო კონტროლის ჯგუფი და მონაცემთა დაცვისა და ინფორმაციის თავისუფლების ფედერალური კომისია. კონტროლის ყველა ორგანოს ჩამონათვალი აჩვენებს, რომ შემთხვევათა სიმრავლე და სხვადასხვაობა ყველა ამ ორგანოს ინტენსიურ თანამშრომლობას მოითხოვს, რათა კონტროლის არარსებობა გამოირიცხოს და უზრუნველყოფილი იყოს ძირითადი უფლებების ეფექტიანი დაცვა. ანტიტერორისტული მონაცემების შესახებ გადაწყვეტილებაში¹⁰ საკონსტიტუციო სასამართლომ აღნიშნა და 2016 წლის 20 აპრილის გადაწყვეტილებით (რომელიც ფედერალური კრიმინალური პოლიციის შესახებ კანონს უკავშირდებოდა) ხაზი გაუსვა, რომ “ეფექტიანი სუპერრევიზორული კონტროლის უზრუნველყოფას უფრო დიდი მნიშვნელობა ენიჭება, რადგანაც “ინფორმაციის მოპოვებისა და დამუშავების გამჭვირვალობა ისევე, როგორც ინდივიდუალური უფლებების დაცვის უზრუნველყოფა ფარული მიყურადების ღონისძიებისას მხოლოდ შეზღუდულად შეიძლება იქნეს გარანტირებული”.¹¹

ბოლოს, ყურადღების მიღმა არ უნდა დარჩეს სატელეფონო საუბრის ფარული მიყურადების ცენტრალური თემა – მონაცემთა შენახვა.

გერმანიაში ეგრეთ წოდებული მონაცემთა შენახვის სამართლებრივი მდგომარეობა ჯერჯერობით გაურკვეველია. მას შემდეგ, რაც ჩრდილო რაინ-ვესტფალიის მიწის უმაღლესმა ადმინისტრაციულმა სასამართლომ 2017 წლის 22 ივნისს

ტრაფიკის მონაცემის შენახვის ვადისა და შენახვის ვალდებულების კანონი ევროპულ სტანდარტებთან შეუსაბამოდ გამოაცხადა, კავშირგაბმულობის ფედერალურმა სააგენტომ მონაცემთა შესახებ რეგულაციების მოქმედება შეაჩერა.¹²

უსაფრთხოების სამსახურის წარმომადგენლები და პოლიტიკოსები აკრიტიკებენ არსებულ სამართლებრივ მდგომარეობას და მიუთითებენ დანაშაულის მძიმე ფორმებისა და ტერორიზმის წინააღმდეგ ბრძოლის სირთულეებზე. მონაცემთა შენახვის შესახებ სადავო ნორმების კრიტიკოსები, ამის საპირისპიროდ, ხედავენ მძიმე კონსტიტუციურსამართლებრივ პრობლემებს. ივნისის დასაწყისში ევროპის კავშირის იუსტიციის მინისტრმა კიდევ ერთხელ გააჟღერა რჩევა მონაცემთა შენახვის შესახებ ევროპული რეგულაციების თაობაზე. ნევრ ქვეყნებს ჯერ კიდევ არ მიუღიათ კონკრეტული წინადადებები, როგორ უნდა მოხდეს მართლმსაჯულების ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებების¹³ აღსრულება, რომლებიც უკავშირდება მონაცემთა უსაფუძვლო კონტროლს.¹⁴ საინტერესო ჩანს შემდგომი განვითარება.

¹⁰ BVerfG, Urte. v. 24.4.2013, 1 BvR 1215/97.

¹¹ BVerfG, Urte. v. 20.4.2016 – 1 BvR 966/09, 1 BvR 1140/09, Rz 140.

¹² ინფორმაცია ხელმისაწვდომია: http://www.ovg.nrw.de/behoerde/presse/pressemitteilungen/01_archiv/2017/36_170622/index.php, უკანასკნელად ნანახია – 1.8.2019.

¹³ EuGH, – Urte. v. 21.12.2016 – C-203/15, C-698/15, ხელმისაწვდომია: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=186492&doclang=DE>, უკანასკნელად ნანახია – 1.8.2019.

¹⁴ ინფორმაცია ხელმისაწვდომია: <https://www.heise.de/newsticker/meldung/Neue-Beratungen-in-der-EU-Und-ewig-gruesst-die-Vorratsdatenspeicherung-4434861.html>, უკანასკნელად ნანახია – 1.8.2019.